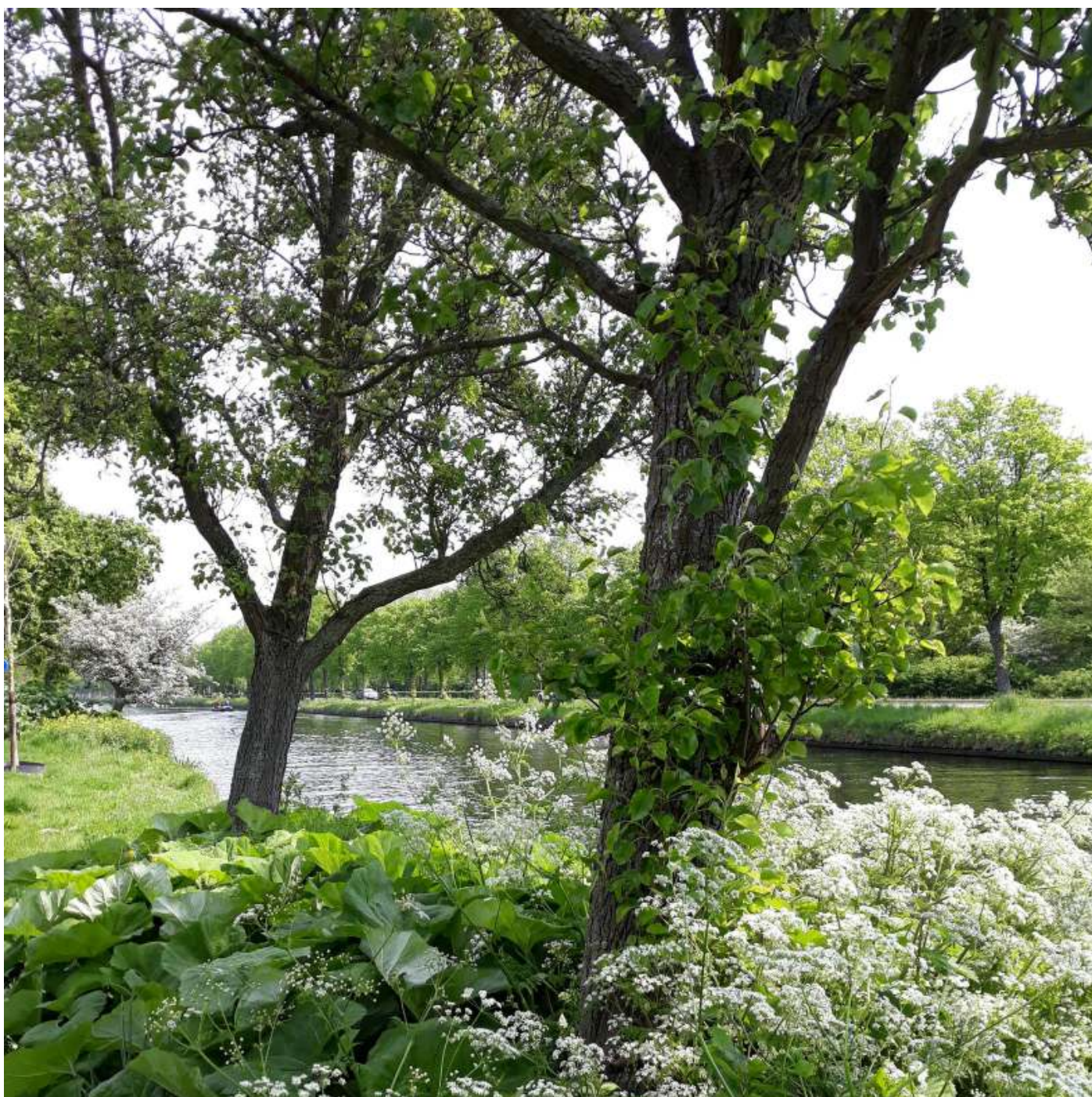

VRIJZINNIG CENTRUM DE HOEKSTEEN

JAARPROGRAMMA

2024 - 2025

**Afdeling van Vrijzinnigen Nederland
Rozenboomlaan 119, 2274 HK Voorburg
Telefoon: 070 386 34 13**

Van het bestuur

Op het moment dat dit jaarprogramma werd gedrukt, had de VGG De Hoeksteen te maken met een aantal onzekerheden. Wegens ziekte van ds. Bezemer was niet te overzien in welke kerkdiensten zij zou kunnen voorgaan en of zij gesprekskringen zou kunnen leiden.

Dit betekent dat ds. Bezemer de eerste maanden niet is ingeroosterd en dat haar inzet vanaf januari 2025 onder voorbehoud is. Zodra er meer bekend is, wordt het vermeld in ons blad Stemmen.

Als u behoefte hebt aan contact met de voorganger, of u wilt graag bezoek of iets bespreken dat u anders met ds. Bezemer zou doen, wilt u dan de voorzitter, Frouwke de Boer, bellen: (070 3869504 graag bandje inspreken) of mailen fjr.deboer@hetnet.nl We kunnen dan samen bekijken hoe we u het beste van dienst kunnen zijn. Ook de bezoekcommissie blijft actief.

Van de redactie

Hier voor u de hoeksteenlezingen van het komend seizoen. De kerkdiensten en alle activiteiten van het jaarprogramma zullen worden vermeld in ons maandblad Stemmen. Ook kunt u dat vinden onder www.vrijzinnigcentrumdehoeksteen.nl

Foto voorblad

De Voorburgse Vliet bij Vreugd en Rust (foto: Gerty Hornman)

HOEKSTEENLEZINGEN

Het fundament, het geheim van het woord en het alfabet

Zondag 6 oktober, 10.30 uur

Spreker Hella van den Elshout

Entree € 10,00, Hoeksteenleden en -vrienden € 8,00, incl. koffie/thee

Hella van den Elshout

In den beginne was..... het alfabet. Wij nemen ons alfabet aan als een willekeurige reeks van letters en klanken waarmee wij woorden vormen. Echter, in oorsprong is de volgorde niet willekeurig. Het alfabet vormt een verhaal en spreekt voor zichzelf. Dat te zien en te horen vraagt van ons een houding van ontvangen en van luisteren, in onderscheid van de houding om met het alfabet zelf woorden en betekenis te construeren. Het innerlijk van taal toont zich in het Hebreeuws van de Torah. De letters daar hebben een naam, een betekenis en geven een kwaliteit aan. Door Griekse en Romeinse aanpassingen heeft het alfabet zich ontwikkeld tot het alfabet dat we nu kennen: een veruiterlijking tot tekens en klanken, waarbij het zicht op de naam, betekenis en kwaliteiten verloren is gegaan. Het alfabet is verworpen tot een (handig) gebruiksvoorwerp waarmee we zelf taal construeren. Het weten over het innerlijk van het alfabet is daarmee naar de achtergrond verdwenen. In deze lezing gaan we kennismaken met een voortdurende levende bron, de boom des levens, van het alfabet, van woord en taal. Omdat taal en mens samenhangen, vertelt zich daarmee tegelijkertijd een verhaal over de weg van de mens.

Hella neemt boeken mee, ter inzage, maar die wel te bestellen zijn, waarin over dit weten wordt verteld. Hella van den Elshout (1963) studeerde op jonge leeftijd filosofie aan de Radboud Universiteit te Nijmegen en de Universiteit Leiden, met bijvak Semitische taal en cultuur. Daarna woonde en werkte zij vijf jaar in de Franse Pyreneeën, een periode waarin zij praktisch aan de slag ging. Na terugkomst in Nederland gaf zij cursussen over haar inspiratiebron, de Hebreeuwse taal en stond zij aan de wieg van de socratische dialoog, een filosofische vraag- en onderzoeksmethode. Met (variaties op) deze dialoogmethode is zij de afgelopen 30 jaar werkzaam voor vele organisaties. In opdracht van dagblad Trouw publiceerde zij in 2008 het boek *Jodendom* in de serie: Jonge denkers over grote religies, waarin zij het woord, taal en leren centraal stelt.

Poëzie als taal voor geloven

Zondag 2 maart, 10.30 uur

Spreker Sytze de Vries

Entree € 10,00, Hoeksteenleden en -vrienden € 8,00, incl. koffie/thee

Moderne gedichten lijken soms op een cryptogram dat moet worden opgelost. Dat kan een reden zijn waarom mensen zeggen niet van poëzie te houden.

Sytze de Vries beschrijft poëzie als een gelijkenis in overdrachtelijke beeldtaal, zoals een roos vaak als metafoor voor de liefde wordt gebruikt. Je kunt daarbij ook denken aan de Bijbelse gelijkenissen.

Na een preek krijgt De Vries vaak te horen dat hij poëtische taal heeft gebruikt. Hij realiseert zich dat de Bijbel voor hem poëzie is en niet het historische of dogmatische boek uit het calvinistische verleden, dat hij ver achter zich heeft gelaten. Hij constateert dat mensen die je vraagt naar hun geloof, vaak met een fragment uit een liedtekst antwoorden, geen antwoord uit de catechismus. Bij het zingen kun je meer geloven dan bij het opzeggen.

Door haar gelaagdheid krijgt poëzie een complexere betekenis dan de dagelijkse taal.

Vanaf 1972 was Sytze de Vries achtereenvolgens predikant in Peize, Purmerend en de Oude Kerk in Amsterdam. Al in zijn eerste (oecumenische) gemeente schreef hij liederen en een gezongen liturgie voor kindercantorij en gemeente. Later was hij betrokken bij 'Zingend geloven', De Eerste Dag' en het NCRV-programma 'Lied van de week'.

In 2002 kwam een eerste bundel van honderd liederen van hem uit onder de titel *Tegen het donker*. Daarna verzamelbundels als *Jij mijn adem* en *Op vleugels*. Ook publiceerde hij twee delen met vertalingen van bekende en geliefde Engelse hymnen. Veel teksten voor bijzondere momenten werden verzameld in drie delen: *Bij Gelegenheid*.

Vanaf 1986 was hij redacteur van het NCRV tv-programma. In dit programma gingen joden, christenen, moslims en hindoes met elkaar in gesprek. Daarnaast maakte hij enkele jaren korte Meditatieve Momenten (deels onder de titel Signaal), bedoeld als vervanging van de traditionele 'dagsluiting, met behulp van verbeelding, poëzie, muziek. Tussen 2015 en 2020 was hij programmamaker bij radio Bloemendaal. Sinds 2006 is Sytze de Vries freelance theoloog, predikant, schrijver, dichter en ook publicist in de werkplaats 'De Vertaalslag' Hij schrijft, ook op verzoek, teksten in proza, of poëzie en liedvorm. In het Liedboek 2023 staan meer dan 100 van zijn teksten.

Sytze de Vries

God als beeld en verbeelding

over de diepere betekenis van het zgn. beeldverbod

Zondag 6 april, 10.30 uur

Spreker Ruud Bartlema

Entree € 10,00, Hoeksteenleden en -vrienden € 8,00 incl. koffie/thee

De verbeelding als een menselijke potentie is een belangrijk instrument in de onderlinge communicatie tussen mensen. De beelden die wij maken stellen ons in staat om o.a. wat wij moeilijk zichtbaar kunnen maken toch vorm te geven en er met elkaar over te praten. Maar een beeld is nooit de werkelijkheid zelf. Daarin schuilt de diepere achtergrond en betekenis van het beeldverbod in zowel Jodendom, Christendom en Islam. Door de eeuwen hebben voor- en tegenstanders van beelden elkaar in het kader van de godsdienst bestreden, waarbij alle mogelijke vormen van beeldcultuur werden vernietigd. Denk aan de iconenstrijd in de vroege Middeleeuwen of aan de Beeldenstorm in de 16e eeuw. Maar niet alleen ‘echte’ beelden vallen onder het beeldverbod. Zouden ook onze geloofsvoorstellingen, onze vaste overtuigingen of ideeën – en opvattingen over God, de wereld en de mensen om ons heen niet evenzeer onder de kritiek vallen van het tweede gebod? En hoe kan de verbeelding van het onnoembare, het spirituele in de kunst, ons helpen onze wereld, elkaar en onszelf beter te verstaan?

Ruud Bartlema is beeldend kunstenaar, theoloog en leraar joodse mystiek. Voor zijn schilderkunst vormen poëzie en literatuur een belangrijke bron van inspiratie.

Ruud Bartlema

Handen als beeld van Gods dynamische handelen in een proces van heel making

Metingen met de Meridiaanlijn in de San Petronio te Bologna t.b.v. de kalender

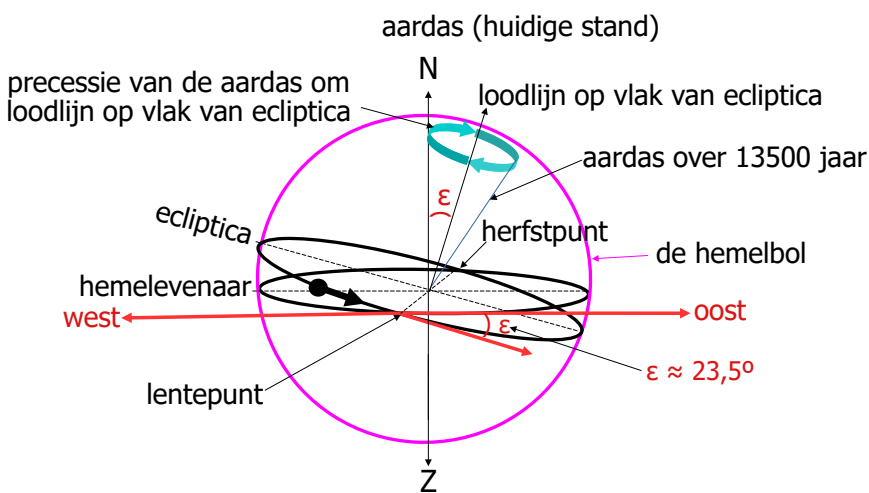
Zondag 4 mei, 10.30 uur

Spreker Wicher Kraan

Entree, € 10,00, Hoeksteenleden en -vrienden € 8,00, incl. koffie/thee

In de vloer van de kathedraal de San Petronio te Bologna bevindt zich sinds midden 16e eeuw een zgn. “Meridiaanlijn” die precies van noord naar zuid loopt. Hierover schuift dagelijks omstreeks 12.00 uur de heldere vlek veroorzaakt door de zon, bij goed weer schijnend door een gat in het dak, oculus op circa 27 meter boven de vloer. Ik ben eenmaal hierbij aanwezig geweest met ongeveer 20 mensen; dat was voor ons bijna een emotionele ervaring.

Na een verbetering eind 17e eeuw is met dit instrument (oculus + lijn op de vloer) ruim 80 jaar lang dagelijks opgetekend op welk moment deze heldere vlek over de Meridiaanlijn schoof, teneinde voor ieder jaar het tijdstip vast te stellen waarop de zon “door het lentepunt gaat” (zie Fig.1). Dit is nodig om volgens de liturgische regel de datum voor Pasen vast te stellen (daarmee voor Hemel-vaart en Pinksteren), in aanmerking nemend of een jaar al of niet een schrikkeljaar is.

Wicher Kraan

Fig.1: Het lentepunt is een van de 2 snijpunten van de ecliptica (de jaarlijkse baan van de zon - langs de “hemelbol”) met de hemelevenaar (die dagelijks eenmaal om de aardas wentelt). De vlakken waarin de ecliptica en de hemelevenaar liggen, maken een hoek met elkaar, aangeduid als e , ongeveer $23,5^\circ$. Let op: dit is een tekening in, waarin de aarde het middelpunt van het heelal is.

In de 18e eeuw was dit nog steeds een actueel vraagstuk, na de invoering van de “gregoriaanse kalender” in 1582. Omstreeks 1790 werd ontdekt dat de oculus door de zetting van de pilaren en de muren van de San Petronio naar beneden gezakt was. Dit leidde - na diverse pogingen tot correctie - ertoe dat uiteindelijk met meten gestopt werd, temeer daar men na 1800 nauw-keuriger kon meten met een “meridiaan-kijker”. De kerkelijke autoriteiten zijn er trots op dat ze hier voor 100% aan hebben meegewerkt, in tegenstelling tot aan de activiteit van Galileo.

Ik wil enkele verschijnselen toelichten die met zo’n instrument gemeten kunnen worden. In het bijzonder wil ik stilstaan bij de ontdekking in Bologna dat het lentepunt langs de ecliptica jaarlijks ongeveer 1 minuut naar het westen schuift. Dit komt door de precessie van de richting van de aardas over de hemelbol. Dit houdt in dat de aardas een kegelbeweging uitvoert om de loodlijn op het eclipticavlak (Fig.1). Over ongeveer 26000 jaar zal hij weer in dezelfde richting staan als nu. Precessie komt doordat er als gevolg van de (ongelijkmatige) aantrekking door de zon een “koppel” op de aardas werkt: die heeft daardoor de neiging om loodrecht op het vlak van de ecliptica te gaan staan. In plaats van dit te doen, duikt hij - doordat de aarde roteert - het vlak van tekening Fig.1 in. Even later is de duik-richting iets gedraaid enz, enz. Aldus bouwt zich de beweging op, aangegeven door de dikke blauwgroene pijl: de precessie. Precessie is het hart van het werk dat ik bij de TU m’n hele loopbaan gedaan heb met neutronen. Ook dat komt aan de orde in de lezing.

Zigeunermuziek

zin en onzin

Zondag 1 juni 2025, 10.30 uur

Spreker Harry van der Meer

Entree € 10,00, Hoeksteenleden en -vrienden € 8,00 incl; koffie/thee

Er bestaan de meest woeste verhalen over zigeuners en hun muziek. Ondanks de talrijke vervolgingen waaraan dit volk is blootgesteld, weet hun muziek dat al eeuwenlang te overleven. Die muziek heeft in het verleden (maar ook nu nog steeds) een zeer grote invloed (gehad) op werk van grote- en minder grote componisten.

Hoe groot die invloed is hoop ik u, aan de hand van geluidsvoorbeelden te laten horen. Tevens zal ik ingaan op de typische kenmerken van zigeunermuziek en waaraan dit kan worden herkend.

Harry van der Meer

De onderwerpen van deze lezing kunnen als volgt worden samengevat:

Geschiedenis: de afkomst en omzwervingen door Europa

Transsylvanië als bakermat van zigeunermuziek

De zigeunertoonladder

Muzikale vormen: de csárdás, de hóra en invartita

Waaraan te herkennen?

Verskil tussen Hongaarse- en zigeunermuziek

Zigeunermuziek als bron van inspiratie van componisten als b.v. Brahms, Liszt, Dvorák, Ravel en anderen.

Verskil tussen échte- en commerciële zigeunermuziek

Harry van der Meer studeerde viool bij Jacques Holtman en schoolmuziek aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag, volgde directielessen bij Louis Stotijn en muziektheorie bij Roderik de Man. Hij heeft een eigen vioollespraktijk en is werkzaam als freelance violist bij diverse ensembles. In de zomermaanden geeft hij ensemblelessen in Hongarije, Oostenrijk, Duitsland en België. Daarnaast geeft hij cursussen en lezingen op het gebied van muziekgeschiedenis.

Harry van der Meer is tot 2023 vast aan het Hofstads Jeugdorkest verbonden geweest.

In de periode hiervoor was dit op invalbasis bij het Strijkersensemble. Vervolgens heeft hij het Basisorkest geleid en was tot 2017 dirigent van het Voorbereidend orkest. Naast de vereniging dirigeert hij diverse orkesten en in 2008 werd hij oprichter en dirigent van barokensemble La Tempesta.

In 2014 richtte hij het ensemble “I Musici Giovani” (binnen de vereniging bekend als SE) op.

VRIJZINNIG CENTRUM DE HOEKSTEEN

COLOFON

Voorganger

Ds. Katrijne Bezemer

Bestuur

Voorzitter

Mr. drs. F.J.R de Boer

Tel.: 070 386 95 04

Fjr.deboer@hetnet.nl

Vicevoorzitter

vacant

Secretaris

vacant

Penningmeester/zaalverhuur

Contactpersoon

Sassenheim/Lisse e.o.

G. Vallenduuk-Visser

Tel: 06 30 40 50 87

Algemeen bestuurslid

Contactpersoon

redactiecommissie

jaarprogrammacommissie

muziekcommissie

W.H. Kraan

Tel: 070 386 95 41

w.h.kraan@gmail.com

penningmeesterhoeksteen@gmail.com

ivallenduuk@gmail.com

Bankrekening

NL 93 INGB 0000 137735

t.n.v. Vereniging van Vrijzinnig

Godsdienstigen te Voorburg

Website vereniging:

www.vrijzinnigcentrumdehoeksteen.nl

Port Betaald
Port Payé
Pays Bas

www.ediitoo.nl

Indien onbestelbaar: Rozenboomlaan 119, 2274 HK Voorburg